

بست‌بانی

آشنایی با رشته مشاوره خانواده با رویکرد اسلامی

خانواده، اولین و مهم‌ترین عامل و زمینه رشد شخصیت، ارزش‌ها و نگرش‌های انسانی است و در بین جوامع مختلف بشری، همواره به منزله اصلی‌ترین نهاد اجتماعی، خاستگاه ارزش‌ها، فرهنگ‌ها، تمدن‌ها و تاریخ مطرح بوده است. از این رو هدایت خانواده به جایگاه واقعی و متعالی، سبب اصلاح خانواده بزرگ انسانی و غفلت از آن منجر به دور شدن بشر از حیات حقیقی خود خواهد شد. دین مبین اسلام نیز عنایت ویژه‌ای به سلامت، رشد و پویایی این نهاد سرنوشت‌ساز دارد. در حدیثی از پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله) آمده است «در اسلام، بنیادی نهاده نشده است که در نزد خدا، از تشکیل خانواده محبوب‌تر باشد».

با این وجود، متأسفانه در عصر حاضر و در سطح جهانی، نظام خانواده دچار چالش‌های اساسی گردیده و حتی گاه اساس و تمامیت آن نیز زیر سوال رفته است.

این در حالی است که مجموعه تعالیم اسلامی در مورد خانواده، ما را به نظام و ساختاری سازمان‌یافته هدایت می‌کند و حاکی از پیشینه فرهنگی و علمی غنی و کارآمدی برای رویارویی با مشکلات خانواده است و شامل اساسی‌ترین مسائل خانواده تا جزئی‌ترین موارد آن نیز می‌شود. شناخت خانواده، مسائل و مشکلات آن و شناسایی راهبردهای علمی در جهت جلوگیری از روند تهدید و کنترل آن، وظیفه بسیار مهمی است که حوزه‌های علمیه و خصوصاً حوزه‌های علمیه خاوران باید در این زمینه نقش موثری ایفا نمایند. در این راستا، جامعه ازهراء (س) برای اولین بار پیشنهاد راه اندازی رشته «مشاوره خانواده با رویکرد اسلامی» را به شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خاوران ارائه داد که در سال ۱۳۹۶ به تصویب رسید و از مهر ۱۳۹۷ در حال اجراست.

این رشته می‌تواند ضمن تجهیز طلاب علوم دینی به مبانی نظری و شیوه‌های موثر کار با خانواده، زمینه ارائه خدمات تخصصی و علمی به خانواده‌ها و اصلاح و بهبود سطح کارکرد آنها را فراهم نماید.

تعریف رشته

سطح سه آموزشی- پژوهشی رشته مشاوره خانواده با رویکرد اسلامی سطحی از تحصیلات حوزوی است که در آن، طلاب، مبانی، مکاتب، آراء،

مسائل و روش‌های مربوط به آن را در حد شناخت فرا می‌گیرند؛ و توانایی پاسخ گویی به نیازهای علمی در سطح نیمه تخصصی این رشته را کسب کرده و پس از دفاع از پایان نامه، دانشنامه سطح سه «مشاوره خانواده با رویکرد اسلامی» دریافت می‌کنند.

اهداف

۱. تعمیق مبانی اعتقادی و ایجاد زمینه تعالی اخلاقی و معنوی طلاب و خانواده آنان؛
۲. شناخت مبانی، آراء، مسائل و روش‌های مربوط به رشته مشاوره خانواده با رویکرد اسلامی؛
۳. تقویت توان پژوهش در حد تحلیل و بررسی تطبیقی مسائل مرتبط با رشته مشاوره خانواده با رویکرد اسلامی؛
۴. ایجاد توان تبلیغ و پاسخگویی به نیازهای علمی و مسائل رشته مشاوره خانواده با رویکرد اسلامی در سطح نیمه تخصصی؛
۵. ایجاد توان تدریس در سطح دو و مقطع کارشناسی دانشگاه‌ها؛
۶. تربیت مشاور در امر ازدواج و خانواده متناسب با سبک زندگی اسلامی؛
۷. ارتقاء دانش در حوزه مشاوره خانواده و دیدگاه‌های مطرح در حوزه خانواده و ارزیابی و نقد آن‌ها؛

ضرورت‌ها

۱. تأکید اسلام بر نهاد خانواده به‌عنوان محبوب‌ترین بنای عالم هستی و کانون مودت و رحمت؛
۲. اهمیت خانواده به‌عنوان نخستین مهد تربیت انسان و سنگ بنای جامعه انسانی متعالی؛
۳. هجوم چالش‌ها و آسیب‌های اساسی فرهنگ غربی به نظام خانواده در جوامع اسلامی همراه با معرفی الگوهای جایگزین؛
۴. برخورداری مجموعه تعالیم اسلامی از یک نظام و ساختار سازمان‌یافته غنی و کارآمد درباره خانواده؛
۵. رسالت حوزه در تربیت نیروی انسانی آشنا با مبانی اسلامی در حوزه مسائل خانواده؛
۶. نیاز جوامع اسلامی به دریافت خدمات مشاوره‌ای در موضوع خانواده در سطح ملی و فراملی؛

سیاست‌ها

۱. اهتمام به محیط‌سازی به‌منظور تعالی اخلاقی معنوی طلاب؛
۲. توجه به تقویت استقلال فکری و اعتمادبه‌نفس در مسائل علمی؛
۳. اولویت آموزش محورها و موضوعات اصلی رشته مشاوره خانواده با رویکرد اسلامی؛

۴. تأکید بر توسعه آموزش‌های پژوهش‌محور؛
۵. تأکید بر بهره‌گیری از روش‌های کارآمد آموزشی به‌ویژه روش مشارکت فعال؛
۶. تأکید بر پویایی برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و توجه به نیازهای روز؛
۷. تأکید بر استفاده از متون آموزشی متن، جامع، موجز، کاربردی و معرفی توصیفی منابع محوری؛
۸. اهتمام بر درک و به‌کارگیری متون و منابع، در حد دوره؛
۹. اهتمام و اولویت‌دهی بر کاربردی بودن دوره در جهت مهارت‌افزایی طلاب؛
۱۰. توجه به اقتضائات و نقش محوری بانوان در تحکیم خانواده در محتوا و اجرای برنامه‌های درسی؛
۱۱. شناسایی استعدادها و ویژه جهت‌تصدی امور تبلیغ، تدریس، مدیریت و ...؛
۱۲. جهت‌دهی واحدهای درسی به سمت تولید دانش اسلامی؛
۱۳. در نظر گرفتن اهداف نظام تربیتی اسلام در تولید و ارائه محتوای آموزشی؛
۱۴. اهتمام به تقویت تعبد و تعهد دینی در جهت رعایت اصول اخلاقی و ابعاد فرهنگی در مشاوره با خانواده‌ها؛

زمینه‌های فعالیت فارغ‌التحصیلان

- ۱) تدریس در مدارس و مراکز تخصصی و آموزشی با محور مشاوره خانواده با رویکرد اسلامی
- ۲) مدیریت در مراکز آموزشی و تربیتی و فرهنگی
- ۳) تحقیق و پژوهش در حوزه مشاوره خانواده در مراکز پژوهشی
- ۴) ارائه مشاوره در مراکز مشاوره از قبیل: مشاوره خانواده و مشاوره ازدواج
- ۵) فعالیت‌های تبلیغی

معرفی مواد درسی رشته مشاوره خانواده با رویکرد اسلامی

۱۴ واحد دروس جبرانی و پیشنهادی

(لازم به ذکر است که گذراندن این دروس به عنوان پیش نیاز برای ورود به دوره سطح سه الزامی است)

ردیف	نام درس	واحد
۱	انسان‌شناسی اسلامی	۲
۲	تعلیم و تربیت در قرآن و روایات ۱	۲
۳	تعلیم و تربیت در قرآن و روایات ۲	۲
۴	روانشناسی عمومی	۲
۵	روانشناسی رشد با تأکید بر منابع اسلامی ۱	۲
۶	روانشناسی رشد با تأکید بر منابع اسلامی ۲	۲
۷	نظام تربیتی اسلام	۲
جمع واحد های جبرانی		۱۴

کلیات و جدول دروس رشته مشاوره خانواده با رویکرد اسلامی در مقطع سطح سه

عنوان واحد	تعداد واحد
دروس عمومی	۳۰
دروس تخصصی (با احتساب پایان نامه)	۶۴
تعداد کل واحدها	۹۴

عناوین و مشخصات تفصیلی دروس ۱. دروس عمومی

ردیف	نام درس	واحد
۱	فقه ۱ و ۲ و ۳ و ۴	۱۲
۲	اصول ۱ و ۲ و ۳ و ۴	۸
۳	تفسیر قرآن ۱ و ۲	۴
۴	عقاید خاص شیعه ۱ و ۲	۴
۵	تجزیه و ترکیب	۲
جمع واحدها		۳۰

۲. دروس تخصصی

ردیف	نام درس	واحد
۱	روانشناسی شخصیت	۳
۲	روانشناسی اجتماعی با نگرش به منابع اسلامی	۲
۳	بهداشت روانی	۲
۴	انگیزش و هیجان	۲
۵	روانشناسی فیزیولوژیک	۲
۶	آمار توصیفی	۲
۷	آمار استنباطی	۲
۸	روش تحقیق پیشرفته (کمی و کیفی)	۲
۹	آموزه‌های روان‌شناختی در قرآن و روایات	۲
۱۰	شیوه‌های اصلاح و تغییر رفتار با تأکید بر منابع اسلامی	۲
۱۱	اصول و فنون مشاوره با تأکید بر دیدگاه اسلامی	۲
۱۲	زبان عمومی	۲

۱۳	زبان تخصصی	۲
۱۴	نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی	۲
۱۵	آسیب‌شناسی روانی (۱)	۲
۱۶	آسیب‌شناسی روانی (۲)	۲
۱۷	نظام خانواده در اسلام	۲
۱۸	روانشناسی اختلافی زن و مرد	۲
۱۹	زوج‌درمانی	۲
۲۰	آسیب‌شناسی خانواده	۲
۲۱	اندازه‌گیری و روان‌سنجی در مشاوره خانواده	۲
۲۲	نظریه‌های مشاوره خانواده	۲
۲۳	مهارت‌های زناشویی	۲
۲۴	مصاحبه تشخیصی	۲
۲۵	اصول و فنون مشاوره خانواده	۲
۲۶	مشاوره ازدواج	۲
۲۷	مشاوره کودک و مهارت‌های فرزندپروری	۳
۲۸	کارورزی و تمرین فنون مشاوره ازدواج	۲
۲۹	کارورزی و تمرین فنون مشاوره خانواده	۲
۳۰	رساله علمی	۴
تعداد کل واحدهای تخصصی		۶۴

گروه علمی تعلیم و تربیت اسلامی